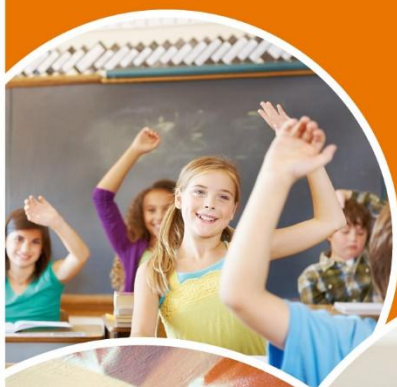

Uitvoeringsbeleid Doorstroompunt Zuid-Holland Zuid

Uitvoeringsbeleid

Doorstroompunt Zuid-Holland Zuid

5 juni 2025

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Juridisch kader	4
3.	Situatieschets	7
4.	Missie en visie	12
5.	Uitvoering taken	13
6.	Monitoring en evaluatie	18

1. Inleiding

Voor u ligt het uitvoeringsbeleid voor het Doorstroompunt Zuid-Holland Zuid. Dit beleidsdocument is opgesteld in nauwe samenwerking met, en getoetst door, de belangrijkste ketenpartners in de regio die betrokken zijn bij de preventie en aanpak van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid.

De nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk' versterkt de noodzaak tot het maken van duidelijke keuzes in de uitvoering van de wettelijke taken van het Doorstroompunt. Deze wet vergroot de doelgroep van het Doorstroompunt van jongeren tot 23 jaar naar jongeren tot 27 jaar, en legt nadrukkelijker de focus op het versterken van de ondersteuning aan jongeren in een kwetsbare positie. De uitbreiding van de doelgroep, in combinatie met het ontbreken van bestaand uitvoeringsbeleid in deze vorm, maakt een heldere beleidsmatige koers noodzakelijk.

In dit uitvoeringsbeleid wordt toegelicht wat de wettelijke taken van het Doorstroompunt zijn (*Juridisch Kader*), wat de situatie omtrent voortijdig schoolverlaten in de regio is (*Situatieschets*), wat de missie en visie van het Doorstroompunt zijn (*Missie en visie*), de wijze waarop het Doorstroompunt invulling geeft aan zijn wettelijke taken (*Uitvoering taken*) en hoe de uitvoering van deze wettelijke wordt gemonitord en geëvalueerd (*Monitoring en Evaluatie*).

Met dit uitvoeringsbeleid wordt het bestuur in positie gebracht om gericht sturing te geven, en wordt een stevig fundament gelegd voor een duurzame, effectieve aanpak van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid in de regio Zuid-Holland Zuid. Het beleid sluit bovendien aan op bredere regionale ambities rond kansengelijkheid, jeugdparticipatie en duurzame arbeidstoeleiding.

2. Juridisch kader

Het samenwerkingsverband Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J) is belast met het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. DG&J voert namens het college¹ de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC-functie) uit, zoals bedoeld in de *Regels inzake regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten*. Na inwerkingtreding van de *Wet Van school naar duurzaam werk* wordt deze functie het Doorstroompunt genoemd. Deze taak wordt uitgevoerd door het organisatieonderdeel Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (LVS) Zuid-Holland Zuid.

De functie van het Doorstroompunt is verankerd in diverse onderwijswetten, waaronder de *Wet Van school naar duurzaam werk*, die naar verwachting per 1 januari 2026 in werking treedt.

Wettelijke verankering Doorstroompunt

De functie van het Doorstroompunt is niet vastgelegd in één enkele wet, maar is verankerd in meerdere onderwijswetten. De wettelijke basis voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten (vsv) is vastgelegd in de *Wet op het voortgezet onderwijs*, de *Wet op de expertisecentra* en de *Wet educatie en beroepsonderwijs*.

De *Wet van school naar duurzaam Werk* verankert de verantwoordelijkheid van schoolbesturen en gemeenten voor het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten. De nieuwe wet neemt daarmee deels de functie van de voormalige *Wet houdende regels inzake de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten* (RMC-wet) over.

Nederland is voor de uitvoering van deze wettelijke taken opgedeeld in 40 doorstroomregio's. Dit uitvoeringsbeleid is geschreven voor regio 30: Zuid-Holland Zuid. Binnen iedere doorstroomregio werken scholen en gemeenten samen om te voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie uitvallen. Elke regio kent één contactgemeente en één contactschool, die optreden namens de overige gemeenten en scholen in de regio. In de regio Zuid-Holland Zuid is de gemeente Dordrecht de contactgemeente². Deze gemeente heeft de uitvoering van de doorstroompunt-taak³ gemandateerd aan de DG&J. Het Da Vinci College fungeert als contactschool.

De DG&J is namens de colleges van de deelnemende gemeenten dus verantwoordelijk voor het uitvoeringsbeleid rondom de begeleiding van voortijdig schoolverlaters. De gemeente Dordrecht is als contactgemeente strategisch⁴ en financieel verantwoordelijk voor deze taak. De contactgemeente draagt op strategisch niveau de verantwoordelijkheid voor het voorkomen en terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Deze verantwoordelijkheid omvat het bewaken van de samenhang tussen het beleid voor arbeidsmarkt en jeugdwerkgelegenheid enerzijds, en het beleid voor onderwijs en voortijdig schoolverlaten anderzijds.

¹ Het gaat hier om het college van B&W van de contactgemeente Dordrecht.

² Deze rol van contactgemeente is vastgelegd in de *Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten*, waarin is bepaald dat gemeenten binnen een doorstroompuntregio gezamenlijk één contactgemeente aanwijzen uit hun midden.

³ In de GR wordt op dit moment nog de term RMC-taak genoemd. In het voorjaar van 2023 is bij Kamerbrief aangekondigd dat deze naam wordt vervangen door de naam Doorstroompunt (Kamerstukken II 2022/23. 26695, nr.142). Bij volgend onderhoud van de GR zal de term worden gewijzigd naar doorstroompunt-taak.

⁴ In het verleden bestond onduidelijkheid over welke instantie verantwoordelijk was voor het strategisch beleid van het Doorstroompunt ZHZ. Op advies van het Juridisch kenniscentrum (JKC) is in 2024 in onderling overleg vastgesteld dat de contactgemeente Dordrecht, en daarmee de mandaatgever, verantwoordelijk is voor het strategisch beleid.

De vier wettelijke taken van het Doorstroompunt

Sluitend systeem voortijdig schoolverlaten

Allereerst draagt het Doorstroompunt zorg voor een sluitend systeem van melding en registratie van voortijdig schoolverlaters. Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie⁵ die gedurende een periode van vier weken zonder geldige reden het onderwijs niet meer hebben gevolgd, óf die bij de school worden uitgeschreven of verwijderd. Scholen hebben de wettelijke verplichting om jongeren zonder startkwalificatie die zich uitschrijven te melden bij het Doorstroompunt.

Individuele begeleiding en gerichte doorverwijzing

Daarnaast zorgt het Doorstroompunt voor individuele begeleiding van jongeren op basis van maatwerk. Dit houdt in dat voortijdig schoolverlaters worden benaderd en worden begeleid naar een oplossing die bij hen past. Vaak gebeurt dit in de vorm van begeleiding naar onderwijs, werk of een combinatie daarvan. Als dit niet mogelijk is, worden de jongeren warm overgedragen aan een passende instantie die hen verder kan helpen. Het Doorstroompunt biedt individuele maatwerkbegeleiding aan jongeren. Jongeren voor wie een groepsaanpak passender is worden warm overgedragen aan daarvoor goed toegeruste organisaties in de regio, waaronder het jongerenwerk. Ook kan overdracht aan bijvoorbeeld een instantie voor verslavingszorg nodig zijn. Voor de begeleiding naar werk wordt nauw samengewerkt met de drie gemeentelijke uitvoerders van de participatiewet in de regio in de daarvoor ingerichte regionale werkcentra.

Samenwerking

Verder is het Doorstroompunt verantwoordelijk voor het samenwerken met scholen en gemeenten. Dit gebeurt volgens de intentie van de *Wet Van school naar duurzaam werk* op casusniveau, met een regionaal programma en met gezamenlijke financiering. Daarnaast wordt de samenwerking versterkt door de inzet van doorstroomcoaches die een breed netwerk hebben in het sociaal domein, het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Op grond van de *Wet Van school naar duurzaam werk* moeten de contactgemeente, het Doorstroompunt, de scholen voor voortgezet onderwijs (vo), praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo), de arbeidsmarktregio's en de gemeentelijke uitvoerders van de participatiewet afspraken maken omtrent de samenwerking. Deze afspraken moeten worden uitgewerkt in een Regionaal Programma, waarvoor het Rijk middelen beschikbaar stelt.

De samenwerking wordt gefaciliteerd via het Bestuurlijk Overleg VSV en de Stuurgroep VSV. De Stuurgroep VSV bereidt de besluiten van het Bestuurlijk Overleg VSV voor, en draagt zorg voor de vertaling van die besluiten naar de regionale uitvoering. Om deze taken goed invulling te kunnen geven is een brede samenstelling van de stuurgroep van belang. Daarom geldt dat in de stuurgroep alle sectoren die in de *Wet Van school naar duurzaam werk* zijn genoemd plaatsnemen.

⁵ Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo of mbo niveau 2 of hoger. Een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen b tot en met e, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of een diploma hoger algemeen voortgezet onderwijs of voorbereidend wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7 onderscheidenlijk 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs (o.b.v. Verordening W&I).

De leden van het Bestuurlijk Overleg vertegenwoordigen de onderwijssectoren vo, pro, vso en mbo in de regio Zuid-Holland Zuid, de contactgemeente, het Doorstroompunt, de werkgevers alsook de drie arbeidsmarktregio's in de regio Zuid-Holland Zuid.

Monitoring en evaluatie

Tot slot is het Doorstroompunt verantwoordelijk voor de monitoring van de ontwikkeling van het aantal voortijdig schoolverlaters tot 27 jaar, en hun positie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Daarvoor maakt het Doorstroompunt gebruik van diverse landelijke informatiebronnen (DUO, UWV, S-BB en andere), aangevuld met eigen gegevens. De gegevens worden minimaal twee keer per jaar verzameld, overzichtelijk gepresenteerd en van een analyse voorzien ten behoeve van regionale beleidsvorming in de Stuurgroep en het Bestuurlijk Overleg VSV. Onderwijs, arbeidsmarktpartners en Doorstroompunt bepalen mede op basis van deze gegevens hun beleidsprioriteiten.

Monitoring en evaluatie van het vierjaarlijkse regionale programma VSV en jeugdwerkgelegenheid vindt plaats door middel van een jaarlijkse effectrapportage aan het ministerie van OCW. Deze wordt namens de regio opgesteld door het Doorstroompunt.

Voor de politiek-bestuurlijke sturing op het Doorstroompunt worden in de begroting van de DG&J jaarlijks in het hoofdstuk onderwijs en arbeidsmarkt de budgetten en de doelstellingen van het Doorstroompunt vastgesteld. In de eerste en tweede bestuursrapportage (Burap) en in de jaarrekening wordt over de voortgang en de besteding van de middelen gerapporteerd. Daarnaast levert Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Zuid-Holland Zuid ieder jaar een jaarverslag aan het algemeen bestuur op, waarin ook aandacht wordt besteed aan de activiteiten en resultaten van het Doorstroompunt.

Voor de operationele sturing op de activiteiten van het Doorstroompunt wordt gewerkt met jaarplannen en voortgangsrapportages.

3. Situatieschets

Deze situatieschets gaat dieper in op de problematiek omtrent voortijdig schoolverlaten in de regio Zuid-Holland Zuid anno 2025. Daarnaast biedt het een overzicht van de stand van zaken ten aanzien van de samenwerking met ketenpartners.

Voortijdig schoolverlaten Zuid-Holland Zuid

Voortijdig schoolverlaten komt in de regio Zuid-Holland Zuid voornamelijk, maar niet alleen⁶, voor onder jongeren in de leeftijdscategorie van 18 tot 27 jaar, op alle onderwijsniveaus in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en in toenemende mate ook in het voortgezet onderwijs. In totaal zijn er in de regio ongeveer 4000⁷ voortijdig schoolverlaters tussen de 13 en 27 jaar. Jaarlijks verlaten in de regio tussen de 700 en 900 jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie. In absolute aantallen wordt de meeste uitval geregistreerd op mbo-4-niveau. Deze groep baart echter minder zorgen, omdat jongeren bij uitval op dit niveau een grotere kans hebben om door te stromen naar een andere opleiding of werk. Procentueel gezien is het risico op voortijdig schoolverlaten het grootst op entree-niveau (mbo-1), mede doordat een mbo-1-diploma geen startkwalificatie is. Hierdoor worden jongeren die de entree-opleiding afronden, maar daarna niet doorstromen in het onderwijs ook tot de vsv-populatie gerekend. Deze groep verdient, net als de kwetsbare studenten in mbo-2, bijzondere aandacht. Voortijdig schoolverlaters uit deze groep hebben vaak behoefte aan een meer individuele benadering, wat vraagt om maatwerk en een goed afgestemd ondersteuningsaanbod.

Jongeren uit Zuid-Holland Zuid volgen mbo-onderwijs zowel binnen als buiten de regio. Van de ruim 10.000 mbo-studenten afkomstig uit de regio studeert meer dan de helft buiten Zuid-Holland Zuid. De meeste jongeren zijn ingeschreven bij het Da Vinci College in Dordrecht. Op basis van de uitvalcijfers per onderwijsinstelling richt het Doorstroompunt zich in de ondersteuning primair op het Da Vinci College, waar het merendeel van de mbo-uitval binnen de regio plaatsvindt. Daarnaast onderhoudt het Doorstroompunt nauwe contacten met andere onderwijsinstellingen waar veel jongeren uit de regio studeren, zoals Yuverta en verschillende mbo-instellingen in omliggende regio's.

Ook binnen het voortgezet onderwijs komt voortijdige schooluitval voor, met een stijgende trend in de afgelopen vier jaar. Het Doorstroompunt biedt ondersteuning aan jongeren die uitgevallen zijn op het voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de samenwerkingsverbanden en de gemeentelijke uitvoerders van de participatiewet, op verzoek van deze ketenpartners. Binnen het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) wordt in beperkte mate eveneens voortijdige schooluitval geregistreerd, waarvoor het Doorstroompunt zo nodig betrokken wordt.

Schoolverlaten, maar niet stilzitten

Jongeren in de regio Zuid-Holland Zuid steken duidelijk graag de handen uit de mouwen. Een jaar na uitval zijn voortijdig schoolverlaters hier vaker aan het werk dan in

⁶ In het schooljaar 23/24 zijn er 63 nieuwe vsv'ers jonger dan 18 jaar tegenover 700 vsv'ers van 18 jaar of ouder.

⁷ De cijfers uit de paragrafen *voortijdig schoolverlaten Zuid-Holland Zuid* en *Schoolverlaten, maar niet stilzitten* komen van het DUO-dashboard: <https://duo.nl/open Onderwijsdata/middelbaar-beroepsonderwijs/publicaties/voortijdig-schoolverlaten-rmc.jsp> en uit het Regiobeeld 2024. Dit document is terug te vinden in de oplegnotitie.

benchmarkregio's⁸. Daarentegen volgen zij minder vaak onderwijs in vergelijking met voortijdig schoolverlaters in de benchmarkregio's. Een jaar na uitval hebben voortijdig schoolverlaters in de regio in ongeveer 60 procent van de gevallen weer aansluiting gevonden in de vorm van onderwijs of werk. De groep jongeren die niet doorstroomt naar school of werk heeft veelal te maken met problematiek in meerdere leefgebieden.

Hoewel er prioriteit wordt gegeven aan het begeleiden van voortijdig schoolverlaters naar het onderwijs, erkent het Doorstroompunt dat niet iedere jongere die stap op dat moment (opnieuw) wil zetten. Om aan te sluiten op de behoeften in de regio werkt het Doorstroompunt actief samen met de (gemeentelijke uitvoerders van de participatiewet in de) regionale werkcentra van de arbeidsmarktregio's. Jongeren kunnen hier terecht met werk- en loopbaanvragen, krijgen ondersteuning bij sollicitaties en kunnen worden gekoppeld aan werkgevers. Zo waarborgt het Doorstroompunt maatwerk en sluit het aan bij de verschillende routes die jongeren bewandelen richting zelfstandigheid.

Samenwerking met ketenpartners

Zoals in het juridisch kader is opgenomen, behoort het organiseren van de samenwerking met ketenpartners tot de wettelijke taken van het Doorstroompunt. Naast de samenwerking met regionale werkcentra, speelt het Doorstroompunt ook een verbindende rol richting ketenpartners zoals scholen, leerplicht, jeugdhulp en werkgevers. Deze samenwerkingsverbanden zijn essentieel voor een sluitende aanpak van voortijdig schoolverlaten en het begeleiden van jongeren naar een duurzame plek in onderwijs of werk.

De samenwerking krijgt verder gestalte in het Regionaal Programma VSV en Jeugdwerkgelegenheid, dat telkens voor een periode van vier jaar wordt vastgesteld. Daarnaast zet het Doorstroompunt in op multidisciplinaire casuïstiekoverleggen, waarin partners uit de hele keten samenkomen. Deze overlegstructuren dragen bij aan gezamenlijke casusregie en het versterken van collegiaal leren.

De samenwerking is daarbij gericht op de leefwereld en ondersteuningsbehoefte van de jongere. De aanpak is probleemgestuurd: de jongere staat centraal, regels en budgetten zijn volgend. Er is sprake van duidelijke taakverdeling tussen betrokken partners, met oog voor ieders verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd is er ruimte om, indien noodzakelijk voor het belang van de jongere, bestaande grenzen in goed overleg te heroverwegen of tijdelijk te verruimen.

Inzoomen op gemeente- en wijkniveau

Om gericht beleid te kunnen voeren, is het van belang inzicht te hebben in de spreiding van voortijdig schoolverlaters binnen de regio. Het Doorstroompunt heeft hiervoor een dashboard⁹ ontwikkeld waarin statistieken over voortijdig schoolverlaters per gemeente en per wijk¹⁰ beschikbaar zijn. De informatie uit het dashboard wordt gebruikt om

⁸ Benchmarkregio's zijn doorstroomregio's die vergelijkbaar zijn met de regio Zuid-Holland Zuid, omdat ze een gelijk percentage minima huishoudens hebben, een vergelijkbare bevolkingsdichtheid en een vergelijkbare bestuurlijke complexiteit. De aangewezen benchmarkregio's zijn Gooi en Vechtstreek, Utrecht, West-Brabant en Zuid-Oost Brabant.

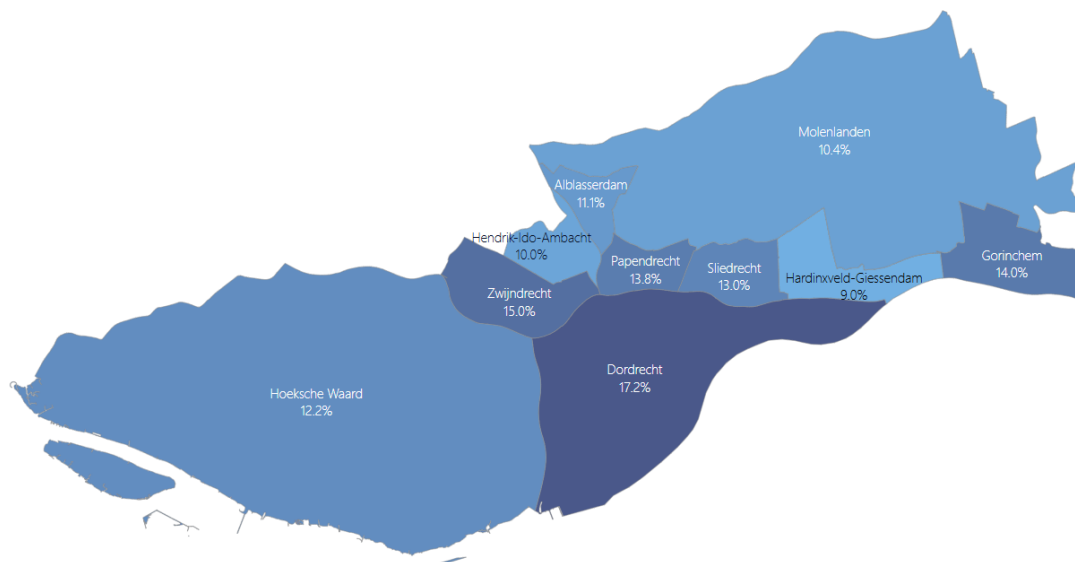
⁹ Enkele ambtenaren binnen de tien gemeenten hebben al toegang tot dit dashboard. Indien u ook toegang wilt tot het dashboard, of wilt weten welke ambtenaren binnen uw gemeente al toegang hebben tot het dashboard, kan u een mail sturen naar datateam@dgjzhz.nl.

¹⁰ Voortijdig schoolverlaters worden geregistreerd op basis van hun woongemeente en niet in de gemeente waar de jongere zijn/haar opleiding volgt. Het Doorstroompunt Zuid-Holland Zuid begeleidt dus alleen jongeren die wonen in de regio en niet de jongeren die hier studeren, maar elders wonen.

prioriteiten te stellen in de regionale aanpak en om samen met gemeenten en ketenpartners gerichte interventies in wijken met verhoogde risico's te ontwikkelen.

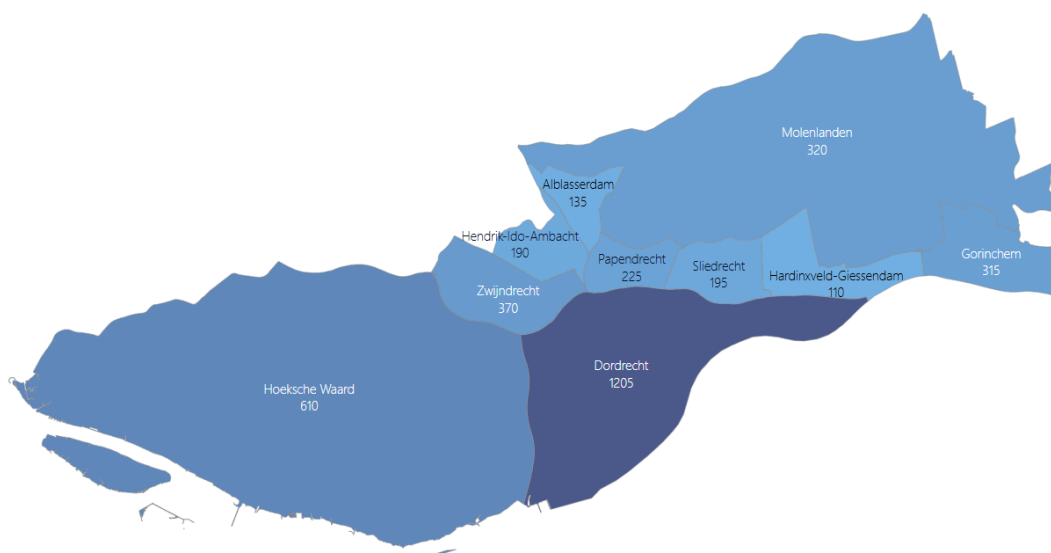
In onderstaande afbeeldingen wordt een beknopt overzicht gegeven van de situatie in mei 2025, waarbij met behulp van drie overzichtskaarten en vier staafdiagrammen¹¹ wordt ingezoomd op gemeenten en wijken met relatief hoge percentages voortijdig schoolverlaters.

Percentage VSV'ers 18 t/m 22 jaar per gemeente in april 2025

Figuur 1: Overzichtskaart voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar per gemeente met percentages

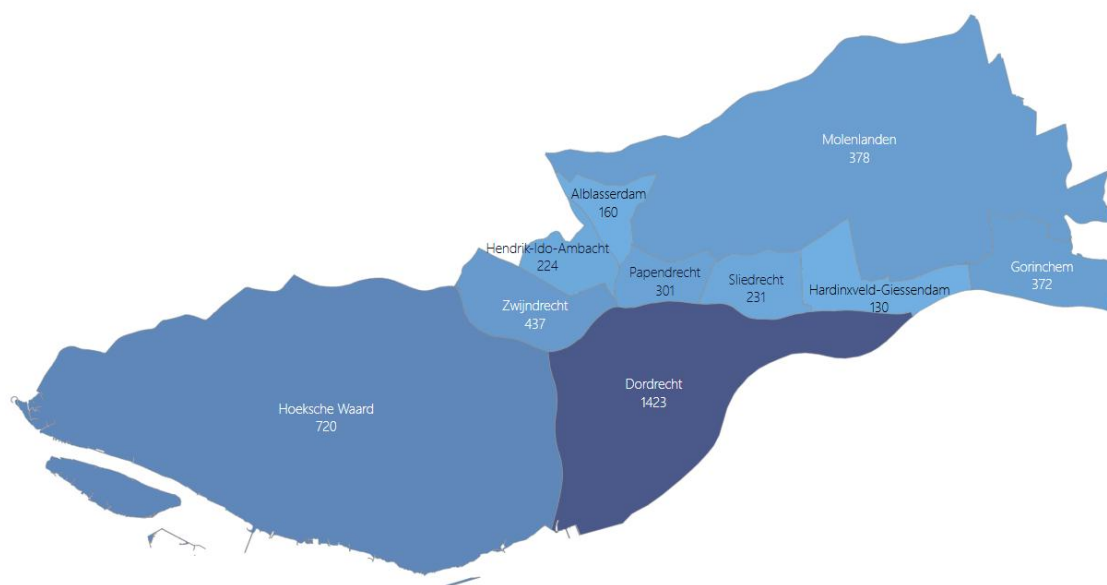
Geschat aantal VSV'ers 18 t/m 22 jaar per gemeente in april 2025

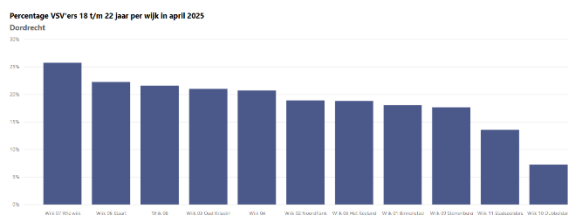
Figuur 2: Overzichtskaart voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar per gemeente met absolute aantallen¹²

¹¹ In de staafdiagrammen worden niet alle wijken weergegeven. Dit betekent niet per definitie dat hier geen voortijdig schoolverlaters wonen. Conform de CBS-richtlijn worden aantallen tot en met zeven afgerond op 0% om herleidbaarheid van individuen te voorkomen.

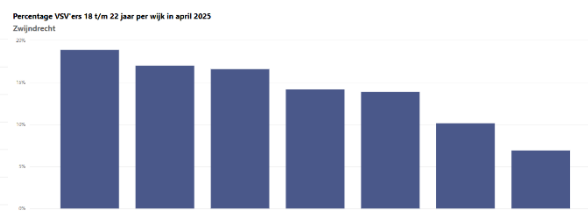
¹² Absolute aantallen zijn naar CBS-richtlijnen afgerond tot vijftallen.

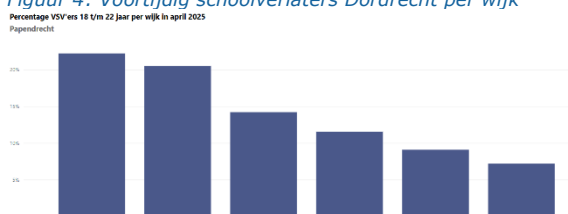
Figuur 3: Overzichtskaart verwachte aantal voortijdig schoolverlaters tot 27 jaar per gemeente met absolute aantallen

Figuur 4: Voortijdig schoolverlaters Dordrecht per wijk

Figuur 5: Voortijdig schoolverlaters Zwijndrecht per wijk

Figuur 6: Voortijdig schoolverlaters Papendrecht per wijk

Figuur 7: Voortijdig schoolverlaters Gorinchem per wijk

Deze visualisaties maken duidelijk dat voortijdig schoolverlaten in Zuid-Holland Zuid niet gelijkmatig over de regio is verspreid. In enkele gemeenten en wijken concentreert de problematiek zich sterker dan elders. Dit betekent overigens niet dat de jongeren in de gemeenten waar de problematiek minder speelt worden vergeten: binnen iedere gemeente in de regio is het Doorstroompunt met minimaal één doorstroomcoach actief.

De verschillen in spreiding hangen nauw samen met de sociaaleconomische context van deze gebieden. Een belangrijke verklaring voor de geografische verschillen is de sociaaleconomische status (SES) van bewoners. Wetenschappelijke studies tonen aan dat jongeren die opgroeien in gezinnen met een lage SES een verhoogd risico lopen op onderwijsachterstanden, voortijdig schoolverlaten en moeilijkheden bij het vinden van duurzaam werk¹³. Bovendien blijkt uit onderzoek dat wijken met een lage SES zich

¹³ Kennisrotonde (2024). Welke factoren vergroten het studiesucces van mbo-studenten?

kenmerken door een stapeling van problemen, zoals armoede, werkloosheid en beperkte toegang tot ondersteunende netwerken¹⁴. Jongeren die opgroeien in deze wijken beschikken daardoor vaak over minder sociale steun en kansen, wat hun schoolloopbaan en maatschappelijke participatie verder onder druk zet¹⁵. Deze onderwijsachterstanden vormen op hun beurt een belangrijke voorspeller voor gezondheidsproblemen op latere leeftijd. De combinatie van een lage SES en een ongunstig schooltraject vergroot de kans op psychische klachten, chronische aandoeningen wat resulteert in een lagere levensverwachting¹⁶.

Om de jongeren in kwetsbare wijken effectief te bereiken en te ondersteunen, richt het Doorstroompunt zich nadrukkelijk op aanwezigheid in deze wijken. Hoewel voortijdig schoolverlaten vooral voorkomt in het mbo en mbo-instellingen doorgaans niet in deze wijken zelf gevestigd zijn, wonen veel risicjongeren er wél. Daarom onderhoudt het Doorstroompunt een breed lokaal netwerk van jongerenwerkers, wijkteams, onderwijsinstellingen, politie en andere betrokken organisaties. Dit netwerk vervult een dubbele functie: enerzijds helpt het bij het vroegtijdig signaleren van jongeren die risico lopen (vinden), anderzijds maakt het een gerichte en samenhangende ondersteuning mogelijk (helpen). De signalen uit het netwerk worden structureel teruggekoppeld aan het Doorstroompunt, zodat de inzet van begeleiding en hulp sneller en gericht plaatsvindt. Door deze integrale en gebiedsgerichte aanpak wordt de kans vergroot dat jongeren succesvol terugkeren naar onderwijs, instromen in werk of passende hulp krijgen aangeboden.

¹⁴ Sociaal en Cultureel Planbureau (2021). *Opgroeien in een kwetsbare wijk*.

¹⁵ Pharos (2024). *Sociale uitsluiting en gezondheid* en Nederlands Jeugdinstituut (2021). *Opgroeien en opvoeden in armoede*.

¹⁶ Pharos (2022). *Sociaal economische Gezondheidsverschillen*.

4. Missie en visie

In het meerjarenbeleidsplan van de Dienst Gezondheid & Jeugd is benadrukt dat de organisatie een andere weg wil inslaan om de ontwikkelingskansen van jongeren te vergroten. Om de ontwikkelingskansen van voortijdig schoolverlaters in de regio te vergroten, zet het Doorstroompunt, in lijn met het meerjarenbeleidsplan, in op preventie van schooluitval en betere samenwerking met ketenpartners, zodat er een sluitende aanpak voor voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid tot stand komt. Deze ambities krijgen een stem in de missie en visie van het Doorstroompunt Zuid-Holland Zuid.

De **missie** van het Doorstroompunt is om alle voortijdig schoolverlaters tussen de 18 en 27 jaar in beeld te brengen en een kans te bieden om begeleiding te krijgen in het behalen van hun doelen gericht op school, werk of een andere vorm van maatschappelijke participatie, die het beste past bij de kwaliteiten van de jongere.

Om deze missie te behalen, werken wij vanuit de leefwereld van de jongere en zetten hen centraal in onze aanpak. We verbinden ons oprecht aan de jongeren die wij begeleiden en ondersteunen hen in hun ontwikkeling. Dit doen wij met goed toegeruste professionals die zich voortdurend blijven scholen en hun netwerk onderhouden. Samen met onze ketenpartners zorgen wij ervoor dat we zo vroeg mogelijk in beeld zijn. Wij leren vanuit de praktijk en verbeteren onze werkwijze door middel van registratie, monitoring en evaluatie.

Dit doet het Doorstroompunt vanuit een **visie** die gericht is op het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen best haalbare en meest passende onderwijs- of arbeidsmarktpositie te bereiken, of een andere plaats in de maatschappij. Daarmee is het van belang dat we ons echt verbinden aan de jongeren die we begeleiden.

5. Uitvoering taken

Met de inwerkingtreding van de *Wet Van school naar duurzaam werk* wordt de doelgroep van het Doorstroompunt uitgebreid naar jongeren tot 27 jaar. Dit biedt de mogelijkheid om meer voortijdig schoolverlaters te begeleiden en hen te ondersteunen bij terugkeer naar onderwijs, de stap naar werk of, indien beide niet mogelijk zijn, passende hulpverlening. Naar verwachting zal de doelgroep van het Doorstroompunt hierdoor worden vergroot met 700 tot 800 jongeren. De verwachte uitwerkingen op de grootte van de doelgroep per gemeente zijn terug te zien in figuur 3, in hoofdstuk 3. In de Memorie van Toelichting wordt daarnaast aangedrongen op een verschuiving van de aandacht naar de meest kwetsbare jongeren in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, evenals op een nauwere samenwerking met gemeenten en arbeidsmarktregio's. In lijn hiermee kiest het Doorstroompunt ervoor om prioriteit te geven aan jongeren die zich onder de **inkomensgrens**, bepaald door het Inlichtingenbureau, bevinden. Aanvullend geeft het Doorstroompunt prioriteit aan jongeren met een onderwijsachtergrond in het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs.

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe het Doorstroompunt inspeelt op deze ontwikkelingen in zijn werkwijze om de ontwikkelkansen van de jongeren in de regio Zuid-Holland Zuid structureel te versterken. Daarbij wordt onder meer aandacht besteed aan de inzet van doorstroomcoaches, de aansluiting bij lokale initiatieven en het versterken van gebiedsgericht werken.

Basis op orde

Om daadwerkelijk impact te maken voor de jongeren in de regio, zijn een aantal randvoorwaarden cruciaal. Allereerst is het essentieel dat er een goed toegerust team doorstroomcoaches¹⁷ staat dat effectief kan opereren en de aansluiting vindt bij de meest kwetsbare jongeren¹⁸. Het in huis halen van de kennis en vaardigheden die nodig zijn om de beste resultaten neer te zetten voor de kwetsbare jongeren wordt op twee manieren gewaarborgd. Enerzijds door hierop in te zetten bij de selectie van medewerkers, waarbij specifieke vaardigheden¹⁹ om de verbinding aan te gaan met de doelgroep waarmee doorstroomcoaches te maken hebben als een prioriteit geldt. Anderzijds door middel van gerichte trainingen, waarin de kennis van de doorstroomcoaches wordt geactualiseerd en verdiept. Ook wordt de kwaliteit van de werkzaamheden geborgd door een cyclische werkwijze, waarin caseloadgesprekken, casuïstiekoverleggen en teamtrainingen structureel bijdragen aan de voortdurende professionele ontwikkeling van de doorstroomcoaches. De doorstroomcoaches worden ondersteund in hun werkzaamheden door de andere belangrijke functies binnen het Doorstroompunt namelijk, registratie en datamanagement, beleid, relatiebeheer en management.

Daarnaast zet het Doorstroompunt in op een **methodische werkwijze**. Hiervoor wordt aangesloten op de routekaart van Ingrado (zie figuur 8). Deze routekaart is methodisch van aard, waardoor iedere doorstroomcoach op eenzelfde wijze werkt en de uitvoering

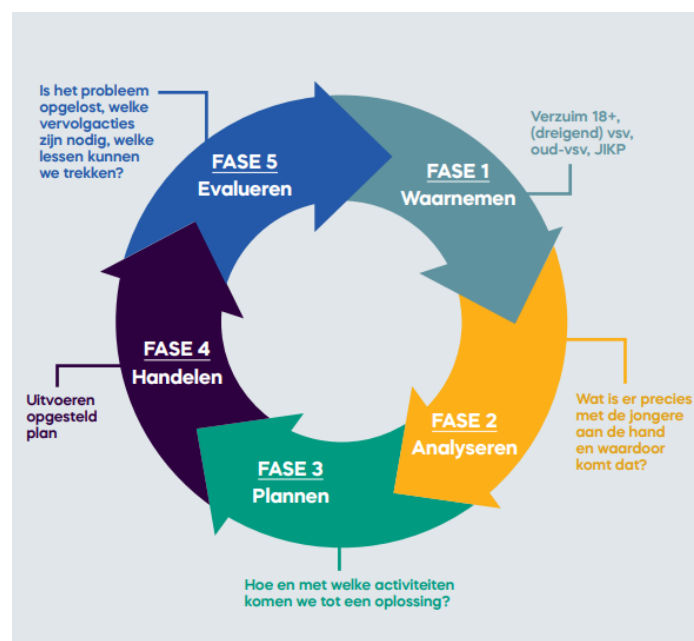
¹⁷ Voorheen werden de doorstroomcoaches in de regio MatchMakers genoemd.

¹⁸ De meest kwetsbare jongeren zijn 1) jongeren van 16 of 17 jaar die nog kwalificatieplichtig zijn, waar schooluitval dreigt en 2) jongeren van 18 tot 27 jaar die nog geen startkwalificatie hebben gehaald en vanuit bepaalde onderwijsposities (pro, vso-profiel arbeidsmarkt en vervolgonderwijs, vmbo-basisberoepsgerichte leerweg, mbo-1) uit het onderwijs zijn gestroomd of zijn doorgestroomd naar of binnen het mbo (niveau 1 of niveau 2) in het daaropvolgende schooljaar.

¹⁹ Bij de samenstelling van het team van doorstroomcoaches is bewust geselecteerd op de aanwezigheid van gesprekstechnische vaardigheden die nodig zijn om aansluiting te vinden bij jongeren met complexe ondersteuningsvragen. Daarbij is geprioriteerd op de competentie om, ook bij weerstand, de onderliggende hulpvraag te achterhalen, vanuit een benadering die recht doet aan de beleevingswereld van de jongere.

evalueert. De routekaart werkt met een fasemodel waarbij de doorstroomcoach eerst de hulpvraag van de jongere signaleert (*waarnemen*), daarna de ondersteuningsbehoefte in beeld brengt en begrijpt (*analyseren*), vervolgens een plan opstelt om hierop in te spelen (*plannen*), dan aanzet tot het uitvoeren van het plan (*handelen*) en tot slot de effecten vergelijkt met de beoogde resultaten om daaraan conclusies te verbinden (*evalueren*). Het Doorstroompunt heeft bewust gekozen voor deze routekaart, omdat deze aanpak de jongere centraal stelt en gericht is op het doorgronden van de onderliggende hulpvraag. Hoewel de routekaart een eenduidige werkwijze biedt, is deze nadrukkelijk niet star. De methode geeft duidelijke kaders, waarbij de jongere en zijn behoefte centraal staan en er dus sprake is van individueel maatwerk, afgestemd op de individuele behoefte van de jongere.

Het Doorstroompunt zet in op een efficiënte werkwijze door een uniforme en gestructureerde registratie van jongerenproblematiek. Daarvoor wordt een passende registratiemethode gehanteerd door de doorstroomcoaches. Het Doorstroompunt brengt de problematiek van jongeren in kaart met behulp van de **Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM)**. Deze ZRM-methode biedt inzicht in de effectiviteit van interventies voor jongeren met diverse ondersteuningsbehoeften. Om de betrouwbaarheid en consistentie van het invullen van de ZRM te waarborgen worden doorstroomcoaches getraind in het toepassen van deze methode. Dit minimaliseert interpretatieverschillen en verhoogt de objectiviteit bij het beoordelen van de impact van interventies. Hierdoor ontstaat beter inzicht in wat werkt, wat niet werkt, en kunnen 'best practices' worden ontwikkeld. Dit draagt bij aan een effectieve ondersteuning van jongeren.

Figuur 8: Routekaart van Ingrado

Verder zet het Doorstroompunt in op een werkwijze die zich focust op het doel van de begeleiding van jongeren, in plaats van de onderliggende werkprocessen. De kern van effectieve ondersteuning ligt in het opbouwen van een sterke verbinding met de jongeren en het achterhalen van de vraag achter de vraag. Pas dan zijn doorstroomcoaches in staat om echt het verschil te maken voor de jongeren. Door de jongere centraal te zetten, in plaats van vast te houden aan vaste processtappen, creëert het Doorstroompunt meer ruimte voor maatwerk en effectieve interventies. Dit vergroot de ontwikkelkansen van de jongeren in de regio en draagt bij aan een flexibele, vraaggerichte aanpak.

Effectieve samenwerking, zowel binnen het Doorstroompunt als met ketenpartners, is essentieel voor een integrale aanpak. Om de **interne samenwerking** te versterken, hebben de doorstroomcoaches maandelijks een werkoverleg waarin ontwikkelingen worden besproken. Daarnaast worden in de maandelijkse casuïstiekoverleggen complexe casussen en veelvoorkomende problematiek geanalyseerd. Door de multidisciplinaire²⁰ samenstelling van het team doorstroomcoaches worden casussen vanuit diverse perspectieven bekeken. Op deze manier faciliteren casuïstiek overleggen het intercollegiaal leren, waardoor de expertise binnen het team voortdurend wordt versterkt en de ondersteuning aan de jongeren verder wordt geoptimaliseerd. Ook intern is er nauwe samenwerking met leerplichtconsulenten, met name voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar die dreigen vast te lopen in het onderwijs. Door deze vroege betrokkenheid kennen doorstroomcoaches de jongeren al voordat zij worden uitgeschreven, waardoor sneller passende interventies kunnen worden ingezet.

Ook zet het Doorstroompunt in op **samenwerking met ketenpartners**.

Doorstroomcoaches nemen hierin de rol van een navigator binnen het netwerk op zich, waarbij zij jongeren begeleiden naar de meest passende onderwijsplek, werk en/of hulp. Centraal in deze aanpak staat de warme overdracht, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de expertise van ketenpartners. Deze overdracht vindt zoveel mogelijk plaats in samenspraak met de jongere, zodat continuïteit van begeleiding behouden blijft. Door deze gerichte doorverwijzing wordt een traject doorlopen dat nauw aansluit bij de behoeften van de jongere. Een belangrijke ketenpartner in deze is het onderwijs. Door aansluiting te zoeken op de interne begeleiding van scholieren en studenten door onderwijsinstellingen, kan de doorstroomcoach de begeleiding zo soepel mogelijk overnemen in die gevallen waarin schooluitval niet kan worden voorkomen. Een andere belangrijke ketenpartner zijn de regionale werkcentra. Voor bemiddeling naar werk of een leer/werkplek, al dan niet met inkomensondersteuning, zijn de werkcentra de ketenpartners waarmee de doorstroomcoaches intensief samenwerken.

Een andere essentiële randvoorwaarde is dat het Doorstroompunt wordt gevoed met de **informatie** die nodig is om voortijdig schoolverlaters te ondersteunen. Met de inwerkingtreding van de wet *Van school naar duurzaam werk* krijgt het Doorstroompunt een wettelijke basis voor het delen van persoonsgegevens met ketenpartners, waaronder pro-, vso- en mbo-scholen en gemeentelijke uitvoerders van de participatiewet in de regio. Deze bevoegdheid stelt het Doorstroompunt in staat om, binnen de kaders van privacywetgeving, voortijdig schoolverlaters eerder in beeld te brengen en passende interventies te organiseren. Het Doorstroompunt ontvangt hiervoor operationele gegevens van DUO, zoals lijsten met voortijdig schoolverlaters. Deze informatie vormt de basis voor de outreachende aanpak van de doorstroomcoaches en voor de begeleiding van jongeren.

Voor **beleidsmatige sturing en verantwoording** maakt het Doorstroompunt gebruik van landelijke en regionale monitoringsinstrumenten, waaronder de dashboards VSV en JIKP (Jongeren In Kwetsbare Positie). Deze worden gedeeld en besproken in de Stuurgroep VSV en het Bestuurlijk Overleg VSV. Aanvullend wordt met het interne doorstroomcoach-dashboard inzicht verkregen in de resultaten van de eigen inzet. Deze combinatie van monitoring op systeem- én uitvoeringsniveau ondersteunt een datagedreven aanpak en versterkt de effectiviteit van het beleid. Zie ook taak 4 (pagina 6).

²⁰ In het team van doorstroomcoaches zitten medewerkers met een verleden in de zorg, politie en arbeidsbemiddeling.

De **zichtbaarheid en bereikbaarheid** van de doorstroomcoaches zijn eveneens essentiële randvoorwaarden voor het Doorstroompunt om maatschappelijke impact te realiseren. Het Doorstroompunt zorgt ervoor dat de doorstroomcoaches zichtbaar en bereikbaar zijn op de locaties waar jongeren met een hulpvraag zich frequent bevinden. Dit doen de doorstroomcoaches door te werken vanuit scholen, bibliotheken, regionale werkcentra en andere locaties. Deze fysieke aanwezigheid maakt het voor ketenpartners eenvoudig om contact te leggen bij vragen of signalen. Daarnaast is voor elke gemeente en onderwijsinstelling een vaste contactpersoon binnen het Doorstroompunt beschikbaar, wat de samenwerking versterkt. Ook wordt actief gewerkt aan online zichtbaarheid, onder meer door het toevoegen van foto's en contactgegevens van de coaches op de website van Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten.

Tot slot is de beschikbaarheid van voldoende structurele **financiële middelen** een cruciale randvoorwaarde voor de continuïteit en effectiviteit van de werkwijze van de doorstroomcoaches. De beschikbaarheid van financiële middelen is geborgd vanuit het Rijk; het Doorstroompunt ontvangt via de contactgemeente Dordrecht rijksmiddelen vanuit een Specifieke Uitkering (SPUK). In november 2024 heeft de Ministerraad besloten deze SPUK te handhaven en dus niet mee te nemen in de ontwikkeling om zoveel mogelijk middelen via het gemeentefonds uit te keren.

Versterken van de voorkant

Het Doorstroompunt is aangehaakt op de ontwikkeling naar de 'voorkant' die binnen de gehele Dienst Gezondheid & Jeugd gaande is. Deze preventieve werkwijze komt op een aantal manieren terug in de uitvoering van de wettelijke taken.

De locatie waar doorstroomcoaches werkzaam zijn, speelt een belangrijke rol in het voorkomen van verdere problematiek van jongeren. Doorstroomcoaches werken intensief samen met mbo-instellingen in de regio en vervullen hierin een preventieve rol door aan te sluiten bij **doorstroomgesprekken**. Dit zijn gesprekken met studenten die overwegen hun opleiding voortijdig te verlaten, maar zich nog niet hebben uitgesproken. De doorstroomcoach sluit aan als duidelijk is dat de student gaat uitvallen. De begeleiding van de jongere wordt op deze manier warm overgedragen van de school aan de doorstroomcoach. Hoewel deze aanpak een belangrijke stap is in het versterken van de voorkant, is het goed om te onderkennen dat ongeveer de helft van de mbo-studenten uit Zuid-Holland Zuid een opleiding volgt buiten de regio. Daarom werkt het Doorstroompunt aan het leggen en onderhouden van relaties met de onderwijsinstellingen buiten de regio, waar veel jongeren uit Zuid-Holland Zuid uitvallen.

Daarnaast legt het Doorstroompunt voor de begeleiding van oud-vsv'ers prioriteit bij wijken en kernen waar sociale problematiek, schooluitval en jeugdwerkloosheid zich concentreren. Door deze **wijkspecifieke problematiek** te analyseren, kan het Doorstroompunt gericht inspelen op de ondersteuningsbehoeften van jongeren. In dit kader worden jongeren die niet terugkeren naar onderwijs of werk schriftelijk benaderd. Indien er geen bezwaar is, volgt daarop een huisbezoek om persoonlijk contact te leggen en de ondersteuningsbehoefte in kaart te brengen. Aanvullend begeleidt het Doorstroompunt ook jongeren waarmee het via netwerkpartners, zoals scholen, wijkteams en jeugdhulp, in contact wordt gebracht. Hoewel de opgave voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaten primair bij het onderwijs ligt, draagt het Doorstroompunt op deze manier bij aan het vroegtijdig signaleren van risico's en het verkleinen van langdurige uitval.

Door deze werkwijze wordt de inzet van doorstroomcoaches zo doelgericht mogelijk ingezet. De aandacht verschuift deels naar de voorkant van het proces: het voorkomen dat jongeren langdurig zonder onderwijs of werk blijven, in een uitkeringssituatie terechtkomen of sociaal geïsoleerd raken. Op basis van data wordt continu beoordeeld waar ondersteuning het hardst nodig is, wat bijdraagt aan een efficiënte inzet van capaciteit en betere ontwikkelkansen voor jongeren.

Taakafbakening Doorstroompunt en Gemeentelijke uitvoerders in regio ZHZ

Het Doorstroompunt heeft een belangrijke taak in het bieden van ondersteuning naar onderwijs, werk of zorg van jongeren zonder startkwalificatie. Deze rol overlapt met de opdracht van de 3 gemeentelijke uitvoerders van de participatiewet in doorstroompuntregio ZHZ: Avres (Gorinchem), Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en HWwerkt! Hierdoor is niet altijd helder wie wanneer voor een jongere aan zet is. Dit heeft een negatief effect op de effectiviteit van de ondersteuning. We stellen daarom niet het label 'uitkeringsgerechtigde' of 'vsv-er' bepalend te laten zijn voor welke hulp iemand krijgt en van wie, maar de feitelijke hulpvraag en de daarvoor benodigde expertise. Dat betekent:

- Bij de toeleiding naar werk zijn er niet volledig zelfredzame jongeren die geen gespecialiseerde kennis of instrumenten nodig hebben. Deze jongeren worden daarom opgepakt door de partij waar zij in beeld zijn/zich melden.
- De betreffende gemeentelijke dienst zorgt voor toeleiding naar werk van jongeren met enige afstand tot de arbeidsmarkt. Dat geldt voor jongeren met een Participatiewet-uitkering alsook NUG-ers (conform nieuwe wettelijke taak o.b.v. art 7a; *Wet Van school naar duurzaam werk*). In het geval van samenloop met de opdracht van het Doorstroompunt (dus: wanneer het een vsv-er betreft), draagt het Doorstroompunt de inhoudelijke casusregie (indien nodig) over aan de uitvoerder in kwestie en monitort het Doorstroompunt de voortgang.
- Het Doorstroompunt zorgt voor toeleiding naar onderwijs, tenzij de jongere valt onder de wet inburgering. Het Doorstroompunt richt zich hierbij primair op jongeren zonder startkwalificatie (conform wettelijke opdracht), maar is op verzoek van gemeentelijke uitvoerder ook inzetbaar voor onderwijstoeleiding van jongeren met startkwalificatie (bovenwettelijk). In het geval van samenloop met de opdracht van Avres, SDD of HWwerkt! (als een jongere een P-wet uitkering ontvangt) draagt deze de inhoudelijke casusregie (indien nodig) over aan het Doorstroompunt en monitort de betreffende uitvoerder de voortgang.

De hulpvraag van de jongere staat centraal en ketenpartners (waaronder het werkcentrum) weten elkaar te vinden op regionaal niveau. Bij de toepassing kan worden afgeweken van bovenstaande afbakening om maatwerk in te zetten (bijv. op basis van specifieke kenmerken doelgroep, belastbaarheid en de eigen wens van de jongere).

6. Monitoring en evaluatie

Het Doorstroompunt heeft als missie de ontwikkelkansen van de voortijdig schoolverlaters in de regio te vergroten. Om deze ambitie waar te maken, is het van belang dat ook het eigen functioneren systematisch wordt geëvalueerd. Daartoe is een intern kwaliteitsborgingssysteem ingericht.

Monitoring

Voor het monitoren van de voortijdig schoolverlaters op de lange termijn maakt het Doorstroompunt gebruik van het Voortijdig Schoolverlaters-dashboard van DUO. Dit dashboard geeft inzicht in regionale trends over de afgelopen vijf schooljaren en wordt tweemaal per jaar geactualiseerd. De gegevens zijn te specificeren naar opleidingsniveau, waardoor het Doorstroompunt zowel op regionaal niveau als per onderwijstype gerichte analyses kan uitvoeren. Deze inzichten worden benut om de inzet van doorstroomcoaches te prioriteren op de plekken waar de ondersteuningsbehoefte het grootst is.

Voor de monitoring op korte termijn maakt het Doorstroompunt gebruik van een geautomatiseerd dashboard in Power BI. Nieuwe meldingen van voortijdig schoolverlaters, afkomstig van DUO, worden hierin direct verwerkt. Het dashboard maakt onderscheid tussen reeds bekende jongeren en nieuwe meldingen binnen het lopende schooljaar (nieuw-vsv'ers). Daarnaast kan worden gefilterd op onderwijssoort, leeftijd en SUWI-indeling. Dit stelt het Doorstroompunt in staat om de actuele situatie rondom voortijdig schoolverlaten scherp in beeld te houden en de inzet van doorstroomcoaches op basis van urgentie en profiel te prioriteren.

Evaluatie

De jaarlijkse werkzaamheden van het Doorstroompunt worden toegelicht in het **jaarverslag**²¹ van LVS ZHZ. Dit jaarverslag is opgesteld op grond van de Leerplichtwet, die het college verplicht jaarlijks verantwoording af te leggen over het gevoerde leerplichtbeleid en de bijbehorende gegevens af te leveren aan de Minister. In Zuid-Holland Zuid is bestuurlijk besloten dat dit verslag tevens verantwoording bevat over het gevoerde beleid met betrekking tot voortijdig schoolverlaten. Het openbaar toegankelijke document informeert zowel externe partners als bestuurders over de inzet en resultaten van de doorstroomcoaches en biedt daarnaast inzicht in relevante ontwikkelingen. Zoals wijzigingen in wet- en regelgeving en regionale of landelijke trends. Het verslag vervult daarmee een belangrijke rol in de formele verantwoording aan het algemene bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd.

Binnen het Doorstroompunt wordt intern gewerkt met de **OGSM-methodiek** (Objectives, Goals, Strategies, Measures) als evaluatiekader. Deze methodiek biedt structuur bij het formuleren van doelstellingen, het maken van strategische keuzes en het monitoren van vooruitgang op vooraf gestelde resultaten. De OGSM-methodiek verplicht een halfjaarlijkse evaluatie van de voortgang en draagt daarmee bij aan cyclisch leren en bijsturing. Binnen het Doorstroompunt is de toepassing van OGSM in het bijzonder toegespitst op de wettelijke taak om voortijdig schoolverlaters te begeleiden naar school of werk.

²¹ De jaarverslagen zijn te vinden op: <https://www.lvszhz.nl/professionals/jaarverslagen>

leerplicht

+voortijdig schoolverlaten zhz

Karel Lotsyweg 40
Postbus 166, 3300 AD Dordrecht

☎ 078 770 8500
✉ info@dgjzhz.nl
🌐 www.dienstgezondheidjeugd.nl